

Sygnatura akt VIII C 1279/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2019 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący Sędzia Małgorzata Sosińska-Halbina

Protokolant st. sekr. sąd. Izabella Bors

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2019 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko E. S.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 12.289,45 zł (dwanaście tysięcy dwieście osiemdziesiąt dziewięć złotych czterdzieści pięć groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 4 marca 2019 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. nie obciąża pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu należnych stronie powodowej.

Sygn. akt VIII C 1279/19

UZASADNIENIE

W dniu 4 marca 2019 roku powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wytoczył przeciwko pozwanej E. S. w elektronicznym postępowaniu upominawczym powództwo o zapłatę kwoty 15.693,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podniósł, że przedmiotowa wierzytelność powstała w wyniku zawarcia przez pozwaną: w dniu 2 sierpnia 2016 roku umowy pożyczki nr (...), w dniu 1 grudnia 2016 roku umowy pożyczki nr (...), w dniu 26 kwietnia 2017 roku umowy pożyczki nr (...).

Na mocy pierwszej umowy pozwana zobowiązała się do spłaty kwoty 12.773,96 zł, na którą złożyły się: kwota pożyczki netto – 7.525 zł, opłata przygotowawcza

– 40 zł, prowizja za udzielenie pożyczki – 2.801,40 zł, wynagrodzenie z tytułu elastycznego planu spłat – 1.523,10 zł, odsetki umowne 884,46 zł. Z powyższego tytułu pozwana uiściła 7.695,18 zł, która to kwota została zaliczona na poczet: kapitału – 6.810,72 zł oraz odsetek umownych – 884,46 zł. Na mocy drugiej umowy pozwana zobowiązała się do spłaty kwoty 7.005,02 zł, na którą złożyły się: kwota pożyczki netto – 4.000 zł, opłata przygotowawcza – 40 zł, prowizja za udzielenie pożyczki – 1.676 zł, wynagrodzenie z tytułu elastycznego planu spłat – 804 zł, odsetki umowne 485,02 zł. Z powyższego tytułu pozwana uiściła 4.170 zł, która to kwota została zaliczona na poczet: kapitału – 3.684,98 zł oraz odsetek umownych

– 485,02 zł. Na mocy trzeciej umowy pozwana zobowiązała się do spłaty kwoty 10.410,16 zł, na którą złożyły się: kwota pożyczki netto – 6.180 zł, opłata przygotowawcza – 40 zł, prowizja za udzielenie pożyczki – 2.524,34 zł,

wynagrodzenie z tytułu elastycznego planu spłat – 1.081,86 zł, odsetki umowne 583,96 zł. Z powyższego tytułu pozwana uiściła 2.746 zł, która to kwota została zaliczona na poczet: kapitału – 2.362,55 zł oraz odsetek umownych – 383,45 zł. Z uwagi na nieterminową spłatę pożyczek, umowy, o których mowa wyżej, zostały wypowiedziane, a całość zadłużenia postawiona w stan wymagalności. Dodatkowo, w przypadku umowy nr (...) saldo zadłużenia zostało pomniejszone o kwotę 4,97 zł tytułem wynagrodzenia za elastyczny plan spłat za okres, przez który usługa ta nie została wykorzystana. Powód wyjaśnił ponadto, że naliczone koszty pożyczki nie przekraczają pozaodsetkowych kosztów kredytu, z kolei wynagrodzenie z tytułu elastycznego pakietu spłat zostało naliczone w związku z dodatkowymi usługami pozwalającymi na zarządzanie pożyczką.

(pozew w e.p.u. k. 4-8)

W dniu 20 marca 2019 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wydał w przedmiotowej sprawie nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, którym zasądził od pozwanej na rzecz powoda dochodzoną wierzytelność wraz z kosztami procesu.

Powyższy nakaz pozwana zaskarżyła sprzeciwem, wnosząc o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu pozwana wskazała, że kwoty ponad kapitał pożyczki nie zostały z nią uzgodnione i naruszają jej interesy.

Postanowieniem z dnia 16 maja 2019 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie stwierdził skuteczne wniesienie sprzeciwu i utratę mocy nakazu zapłaty w całości oraz przekazał rozpoznanie sprawy do Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi.

(nakaz zapłaty k. 8v., sprzeciw k. 9-10, postanowienie k. 12)

Po przekazaniu sprawy z e.p.u., powód uzupełnił braki pozwu i podtrzymał powództwo w całości.

(pismo procesowe k. 14, k. 46-47v., pozew k. 16-18)

Na rozprawie w dniach 13 listopada 2019 roku i 10 grudnia 2019 roku pełnomocnik powoda oraz pozwana nie stawili się.

(protokół rozprawy k. 52, k. 55)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 sierpnia 2016 roku pozwana E. S. zawarła z powodem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę pożyczki gotówkowej nr (...), na mocy której powód udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 7.525 zł (7.300 zł w gotówce plus 225 zł poprzez przelew na rachunek ubezpieczyciela z tytułu składki ubezpieczeniowej). Kwotę pożyczki wraz z odsetkami (884,45 zł – 10% w stosunku rocznym), opłatą przygotowawczą (40 zł), prowizją (2.801,40 zł) oraz opłatą za elastyczny pakiet spłat (1.523,10 zł), a zatem łącznie 12.773,96 zł, pozwana zobowiązała się spłacić w 75 tygodniowych ratach po 170,32 zł pierwsze 74 raty i 170,28 zł ostatnia rata. W ramach elastycznego planu spłat pozwanej przysługiwały następujące usługi: okresowa przerwa w spłacie polegająca na uprawnieniu do odroczenia terminu spłaty od 1 do 4 rat wynikających z pierwotnego harmonogramu określonego w umowie bez podania przyczyny, gwarancja zniesienia obowiązku spłaty polegająca na tym, że w przypadku zgonu pożyczkobiorcy w trakcie trwania umowy, pożyczkodawca zwalniał pożyczkobiorcę z długu w odniesieniu do jakichkolwiek jeszcze nie zapłaconych na dzień zgonu zobowiązań wynikających z umowy.

Odsetki od udzielonej pożyczki powód naliczał w stałej wysokości, odpowiadającej wysokości odsetek maksymalnych, o których mowa

w art. 359 § 2¹ k.p.c. W przypadku, gdy wartość odsetek maksymalnych ulegała zmniejszeniu poniżej wartości odsetek oznaczonych w umowie, oprocentowanie pożyczki również ulegało stosownemu zmniejszeniu. Wysokość odsetek od zadłużenia przeterminowanego odpowiadała aktualnej rocznej stopie oprocentowania pożyczki powiększonej o

4 punkty procentowe, z zastrzeżeniem, iż odsetki te nie mogły być wyższe niż wysokość maksymalnych odsetek za opóźnienie.

W umowie zastrzeżono również, że w przypadku, gdy pożyczkobiorca opóźnia się ze spłatą kwoty równej co najmniej 2 pełnym ratom pożyczki, pożyczkodawca ma prawo wezwać pożyczkobiorcę do zapłacenia zaległych rat lub ich części w terminie 7 dni od doręczenia wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy, a przypadku braku zapłaty może wypowiedzieć umowę w terminie 30 dni od doręczenia wezwania do zapłaty.

Składając podpis pod umową E. S. oświadczyła, że otrzymała w gotówce kwotę 7.300 zł.

Podstawę zawarcia pożyczki stanowił wniosek pozwanej z dnia 2 sierpnia 2016 roku. W jego treści E. S. oznaczyła wnioskowaną kwotę pożyczki, termin spłaty, wyraziła ponadto zgodę na objęcie go ubezpieczeniem grupowym przez (...) S.A. w W. oraz upoważniła powoda do udostępnienia mu części całkowitej kwoty pożyczki w wysokości 225 zł w ten sposób, iż kwota ta zostanie przekazana na rachunek bankowy ubezpieczyciela.

(umowa pożyczki k. 27-29v., wniosek o pożyczkę k. 37-38v., okoliczności bezsporne)

W dniu 1 grudnia 2016 roku pozwana zawarła z powodem drugą umowę pożyczki, nr (...), na mocy której otrzymała kwotę 4.000 zł, którą wraz z odsetkami (485,02 zł – 10% w stosunku rocznym), opłatą przygotowawczą (40 zł), prowizją (1.676 zł) oraz opłatą za elastyczny pakiet spłat (804 zł), a więc łącznie 7.005,02 zł, zobowiązała się spłacić w 75 tygodniowych ratach po 93,41 zł pierwsze 74 raty i 92,68 zł ostatnia rata. Postanowienia umowy w zakresie odsetek, elastycznego planu spłat oraz terminów wypowiedzenia były tożsame z umową pierwotną.

W dniu 26 kwietnia 2017 roku pozwana zawarła z powodem trzecią umowę pożyczki, nr (...), na mocy której otrzymała kwotę 6.180 zł (6.000 zł w gotówce plus 180 zł poprzez przelew na rachunek ubezpieczyciela z tytułu składki ubezpieczeniowej), którą wraz z odsetkami (583,96 zł – 10% w stosunku rocznym), opłatą przygotowawczą (40 zł), prowizją (2.524,34 zł) oraz opłatą za elastyczny pakiet spłat (1.081,86 zł), a więc łącznie 10.410,16 zł, zobowiązała się spłacić w 60 tygodniowych ratach po 173,51 zł pierwsze 59 rat i 173,07 zł ostatnia rata. Także w przypadku ostatniej umowy, jej postanowienia w zakresie odsetek, elastycznego planu spłat oraz terminów wypowiedzenia były tożsame z umową pierwotną.

(umowa pożyczki k. 24-26v., k. 30-32v., wniosek o pożyczkę k. 33-34, k. 35-36v., okoliczności bezsporne)

Pozwana nie wywiązywała się z obowiązków umownych i nieterminowo spłacała zaciągnięte zobowiązania. Na poczet pierwszej umowy E. S. uiściła łącznie kwotę 7.695,18 zł, która to kwota została zaliczona na poczet: kapitału (rozumianego, jako: kwota pożyczki netto, prowizja, opłata przygotowawcza oraz wynagrodzenie z tytułu elastycznego planu spłat) – 6.810,72 zł oraz odsetek umownych – 884,46 zł, na poczet drugiej umowy uiściła łącznie kwotę 4.170 zł, która została zaliczona na poczet: kapitału – 3.684,98 zł oraz odsetek umownych – 485,02 zł, zaś na poczet trzeciej umowy uiściła łącznie 2.746 zł, która została zaliczona na poczet: kapitału – 2.362,55 zł oraz odsetek umownych – 383,45 zł.

Wobec powstałego zadłużenia powód w piśmie z dnia 7 czerwca 2018 roku złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umów pożyczek wskazując, że istniejące na ich gruncie zadłużenie wynosi łącznie 15.693,44 zł. W dacie przedmiotowego pisma zadłużenie wynikające z dwóch pierwszych umów pożyczek było już w całości wymagalne. Na skutek wypowiedzenia powód pomniejszył saldo zadłużenia z umowy nr (...) o kwotę 4,97 zł tytułem wynagrodzenia za elastyczny plan spłat za niewykorzystany okres.

(historia spłat k. 20-23, wypowiedzenie k. 40-40v., okoliczności bezsporne)

Pozwana do dnia wyrokowania nie uregulowała wskazanego zadłużenia, dochodzonego przedmiotowym powództwem.

E. S. ma 71 lat. Utrzymuje się z emerytury w wysokości 1.388 zł netto. Tytułem opłat za mieszkanie pozwana uiszcza łącznie kwotę 700 zł, ponadto ponosi koszt zakupu leków (ok. 200 zł) oraz żywności. Pozwana jest osobą schorowaną.

(okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dowodów z dokumentów, których prawdziwość i rzetelność sporządzenia nie budziła wątpliwości, nie była również kwestionowana przez strony procesu.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części – Sąd oddalił żądanie powoda wyłącznie w zakresie naliczonego na gruncie każdej z umów wynagrodzenia z tytułu elastycznego planu spłaty. W odniesieniu do tego rozstrzygnięcia strona powodowa wniosła o uzasadnienie wyroku, wobec czego uzasadnienie podlegało sporządzeniu w granicach zakreślonych wnioskiem.

Dokonując analizy postanowień umów pożyczek odnoszących

się do wynagrodzenia z tytułu elastycznego planu spłat uznać należy, iż postanowienia te nie dotyczą głównych świadczeń stron, jak również nie zostały indywidualnie uzgodnione z pozwaną. Są one częścią standardowej umowy, którą

– co jest Sądowi wiadome z urzędu – powód stosuje do wszystkich klientów wybierających produkt, jak pozwana. Uważna analiza zapisów umownych dotyczących omawianego pakietu daje przy tym asumpt do wniosku, iż niósł on ze sobą dla pożyczkobiorcy w istocie niewielkie korzyści, z tytułu których pożyczkobiorca był obowiązany uiszczyć znacznie zawyżoną i zupełnie nieodpowiadającą tymże korzyściom opłatę. Zdaniem Sądu nie sposób uznać, aby realną korzyść dla pozwanej mogło stanowić prawo do bezpłatnego odroczenia terminu płatności od 1 do 4 (!!!) tygodniowych rat, zwłaszcza, że z uprawnienia tego pożyczkobiorca mógł skorzystać wyłącznie jednokrotnie w całym okresie kredytowania, nadto odroczone raty podlegały spłaceniu w dodatkowym okresie kredytowania. Co więcej suma tychże rat na gruncie poszczególnych umów wyraża się kwotą odpowiednio 681,28 zł (4x170,32 zł), 373,64 zł (4x93,41 zł) i 694,04 zł (4x173,51 zł), a więc jest znacznie niższa od opłat naliczonych przez powoda (odpowiednio 1.523,10 zł, 804 zł, 1.081,86 zł), brak jest zatem racjonalnych przesłanek do przyjęcia, iż naliczone przez powoda opłaty odpowiadają oferowanym pozwanej korzyściom. Sąd dostrzega oczywiście, iż omawiane postanowienia umowne gwarantowały również - w przypadku zgonu pożyczkobiorcy - zniesienie obowiązku spłaty zobowiązania przez jego spadkobierców, ale i w tym przypadku brak jest podstaw do uznania, iż opłaty te zostały w sposób właściwy wycenione. Wyjaśnienia w tym miejscu wymaga, że wprawdzie opłaty, o których mowa, ustalono umową stron, to jednakże pamiętać należy, że swoboda umów nie pozostaje całkowicie dowolna i podlega pewnym ograniczeniom. Zgodnie

z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Dokonując oceny rzetelności określonego postanowienia umowy konsumenckiej należy zawsze rozważyć indywidualnie rozkład obciążeń, kosztów i ryzyka, jaki wiąże się z przyjętymi rozwiązaniami oraz zbadać jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w sytuacji, w której postanowienie to nie zostałoby zastrzeżone, pamiętając jednocześnie podczas dokonywania kontroli o tym, że każdorazowo istotny jest charakter stosunku prawnego regulowanego umową, który w konkretnej sytuacji może usprawiedliwiać zastosowaną konstrukcję i odejście do typowych reguł wyznaczonych przepisami dyspozytywnymi. W ocenie Sądu naliczone z tytułu elastycznego planu spłat opłaty były w istocie dodatkowym obciążeniem dla pożyczkobiorcy, ów plan nie daje bowiem realnych korzyści odpowiadających wartości tej ceny.

Powództwo w powyższym zakresie, a więc co do kwoty 3.403,99 zł (1.523,10 zł + 804 zł + 1.081,86 zł – 4,97 zł), było zatem niezasadne.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 12.289,45 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 4 marca 2019 roku do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., mając na uwadze trudną sytuację życiową i majątkową E. S., która zdaniem Sądu oceniana przez pryzmat zasad współżycia społecznego, uzasadnia odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu cywilnego. Zgodnie z treścią wskazanego przepisu, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W ocenie Sądu taki właśnie szczególny wypadek zachodzi w stosunku do pozwanej. E. S. jest osobą schorowaną, utrzymującą się z emerytury, której wysokość nie jest znaczna i z trudem wystarcza na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych pozwanej. Biorąc powyższe pod uwagę przyjąć należy, że w niniejszej sprawie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności, które w szczególności opierają się na sytuacji majątkowej i życiowej pozwanej, co uzasadnia zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c. do rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu (por. m.in. wyrok SA w Szczecinie z dnia 25 października 2012 roku, sygn. akt I ACa 571/12, LEX).